

ภาค 2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา 1077 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา 1078 วรรคแรกบัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน”

จากบทบัญญัติของมาตราทั้งสองดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจการที่จะเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ประการแรกต้องมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนโดยทั่ว ๆ ไปก่อน กล่าวคือต้องมีการเข้าหุ้นกระทำการ เพื่อประสงค์จะหากำไรมาแบ่งกัน แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะพิเศษไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญทุกคนจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น มีหุ้นส่วนอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรกรับผิดโดยจำกัดตามจำนวนที่ตนรับจะลงหุ้น เช่น รับจะลงหุ้น 5 แสนบาท ก็ต้องรับผิดจำกัดแค่ 5 แสนบาท จะขอรับผิดจำกัดแค่ 5 หมื่นบาทไม่ได้ หรือจะทำสัญญาว่าตนขอรับผิดในหนี้ของห้าง 1 ล้านบาท ก็ไม่ได้ ส่วนอีกประเภทหนึ่งรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน อย่างเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนมีหนี้สินเท่าใดตนรับผิดหมด และห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ กฎหมายบังคับว่า ต้องจดทะเบียนเสมอ ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จดทะเบียนหรือไม่ก็ได้

ผลของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากตัวผู้เป็นหุ้นส่วน มีสิทธิหน้าที่ความรับผิด และทรัพย์สิน หนี้สินต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน

2. มีผลโดยทั่วไปในทำนองเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน กล่าวคือ ห้างก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ถูกปิดปากมิให้ปฏิเสธเอกสารรายการที่จดทะเบียน และถ้าได้มีการโฆษณา

ข้อความของรายการหรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนในราชกิจจานุเบกษาแล้ว บุคคลภายนอกก็ถูกปิดปากเช่นกัน (ดูบทบัญญัติมาตรา 1022, 1023)

3. การกระทำของหุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งกระทำภายในขอบวัตถุประสงค์หรือเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องรับผิดชอบแต่ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการ ทำการนอกวัตถุประสงค์ ห้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ห้างฯ จะได้รับเอการกระทำนั้นแล้ว (ให้สัตยาบัน)

4. ก่อนที่จะมีการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนนั้นมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน โดยไม่มีจำกัดจำนวน (ตามมาตรา 1079) เหตุที่มาตรา 1079 บัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพราะ ในบางกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดอาจแปรรูปมาจากห้างหุ้นส่วนสามัญ เมื่อเดิมเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ย่อมไม่ได้จดทะเบียน ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดรับผิดชอบจำกัดเท่าใด หรือแม้จะเป็นกรณีที่ตกลงตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดมาแต่แรก แต่ถ้าไม่ได้มีการจดทะเบียนทันทีโดยดำเนินกิจการไปพลางก่อน ต่อมาจึงได้จดทะเบียน ขณะที่ยังไม่ได้จดทะเบียน บุคคลภายนอกย่อมไม่ทราบข้อตกลง ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนไหนรับผิดชอบจำกัดเพียงใดเช่นกัน เมื่อกรณีเป็นเช่นนี้จึงต้องถือว่า ก่อนจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างนั้นมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ต้องรับผิดชอบหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน เช่น นายเอก นายโท และนายตรี ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยตกลงกันว่า ให้นายเอกเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ส่วนนายโทและนายตรีเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ทั้งหมดรับจะลงหุ้นคนละหนึ่งแสนบาท ก่อนจะนำความนี้ไปจดทะเบียน ถ้าห้างฯ มีหนี้สินเกิดขึ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่มีจำกัดจำนวน เช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ

ปัญหาคิด

1. หลังจากห้างฯ ได้จดทะเบียน เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว หนี้ทั้งหลายที่มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนที่ห้างฯ จะได้จดทะเบียนนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ จะต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนอยู่อีกหรือไม่

2. หลังจากที่ได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศโฆษณาข้อความในราชกิจจานุเบกษา ถ้ามีหนี้สินเกิดขึ้นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ จะต้องรับผิดชอบอย่างไร

ความเห็นของผู้เขียน เห็นว่าตามข้อ 1 นั้น เมื่อเราได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา 1079 แล้ว จะเห็นได้ว่า ตราบใดที่ห้างฯ ยังมีได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายให้ถือว่า

เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ และทุกคนต้องรับผิดชอบกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน โดยไม่มีจำกัดจำนวน ดังนั้นยอมแสดงได้ว่า หนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนยังคงต้องรับผิดชอบกันโดยไม่จำกัดจำนวนอยู่ กล่าวคือ

การจดทะเบียน เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีผลย้อนหลัง เช่น นาย ก. นาย ข. และ นาย ค. เข้าหุ้นส่วนเพื่อจะจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมีนาย ก. เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิด ส่วนนาย ข. กับนาย ค. เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ก่อนจะนำความนี้ไปจดทะเบียน นาย ข. ไปซื้อสินค้าจากนายดำ มาขายในกิจการของห้างฯ หลังจากนั้นห้างได้ไปจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด นายดำก็ยังมีสิทธิเรียกร้องให้นาย ก. ชำระหนี้ได้ทั้งหมด เพราะหนี้นี้มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียน จึงต้องถือว่าเป็นหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญ นาย ก. จะขอรับผิดชอบจำกัดเท่ากับจำนวนเงินที่ตนรับลงหุ้นไม่ได้

ส่วนความเห็นข้อที่ 2 ผู้เขียนมีความเห็นว่า แม้ห้างจะได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว แต่ถ้ายังมีได้ประกาศข้อความในราชกิจจานุเบกษา ก็จะต้องนำบทบัญญัติมาตรา 1023 มาใช้บังคับ กล่าวคือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ก็จะยกข้อความที่ว่า “ตนเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดและรับผิดชอบเท่าจำนวนเงินที่รับจะลงหุ้น” ขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกยังไม่ได้ นั่นก็คือ ยังคงต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนอยู่

การนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ มาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา 1080 บัญญัติว่า “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง โดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วน จำพวกไม่จำกัดความรับผิดนั้น มีอยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญ เป็นวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน”

โดยเหตุที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีลักษณะคล้ายกับห้างหุ้นส่วนสามัญมากกว่าที่จะคล้ายบริษัทจำกัด เป็นต้นว่า ก่อนจดทะเบียนผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ต้องรับผิดชอบกันโดยไม่จำกัดจำนวน ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด จะลงหุ้นมากน้อยเท่าใดกฎหมายมิได้บังคับ แต่จะต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของห้างฯ โดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้นตามมาตรา 1080 จึงให้นำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย หากว่าบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วน

จำกัดมิได้บัญญัติไว้ เช่นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด จะประกอบการค้าขายมีสภาพอย่างเดียวกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้หรือไม่ หมวด 3 มิได้บัญญัติไว้ จึงต้องนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ นั่นก็คือต้องนำบทบัญญัติมาตรา 1066 มาใช้บังคับ มิใช่ นำมาตรา 1038 มาใช้บังคับ เพราะห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น กฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียนเสมอ เมื่อมาตรา 1066 ใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน แต่มาตรา 1038 ใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน จึงต้องนำมาตรา 1066 มาใช้บังคับ จึงสรุปได้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดจะประกอบกิจการแข่งขันกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้ ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือจะเข้าไปเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ไม่ได้ แต่สำหรับหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้น บทบัญญัติในหมวด 3 มาตรา 1090 อนุญาตให้ประกอบกิจการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้น จะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ส่วนตามบทบัญญัติมาตรา 1080 วรรค 2 ที่กล่าวว่า ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดด้วยกันเอง และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดกับห้างหุ้นส่วนนั้น ต้องนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ เป็นต้นว่า การจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งเป็นความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดด้วยกันเอง จึงต้องนำมาตรา 1035 ซึ่งอยู่ในส่วนที่ 2 (ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง) ในห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ นั่นก็คือผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ในห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสิทธิจัดการไปตามลำพังเอง ไม่ต้องร่วมกันจัดการ

ส่วนความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบกับห้างหุ้นส่วนนั้น ก็ต้องนำมาตรา 1070 และมาตรา 1071 มาใช้บังคับ กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด จะรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็ต่อเมื่อ ห้างฯ ผิดนัดชำระหนี้ตามมาตรา 1070 และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ก็ยังมีข้อต่อสู้ตามมาตรา 1071 อีกด้วย

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด จะนำชื่อของตนมาเป็นชื่อห้าง จะมีผลอย่างไร

มาตรา 1081 “ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด มาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง”

มาตรา 1082 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนดังว่า เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดฉะนั้น”

แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

จากบทบัญญัติมาตรา 1081 เป็นข้อจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด คือ จะนำชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเป็นชื่อห้างไม่ได้ หรือจะนำมาเรียกระคนเป็นชื่อห้างก็ไม่ได้ เช่น นายเชิด นายชู นายชัย เข้าหุ้นส่วนกัน จัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยนายเชิดเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด กรณีเป็นดังนี้ จะนำชื่อนายเชิดมาเป็นชื่อห้างไม่ได้ เช่น จะใช้ชื่อว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชิดไม่ได้ หรือจะนำชื่อนายเชิดมาระคนเป็นชื่อห้างก็ไม่ได้เช่นกัน เช่นจะใช้ชื่อว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชิดชูชัย ไม่ได้ เพราะมีชื่อนายเชิดระคนปนอยู่

ถ้ามีการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 1081 กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้ยอมโดยชัดแจ้งหรือยอมโดยปริยายให้เขาใช้ชื่อของตนเป็นชื่อห้าง หรือระคนเป็นชื่อห้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ก็จะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอก เสมือนดังเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด คือบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้านี่ของห้างมีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้นได้ทันที โดยมีต้องรอให้ห้างเลิก แต่ถ้าบุคคลภายนอกผู้นั้นรู้ดีแล้วว่า เขาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด บุคคลภายนอก ก็ไม่อาจถือเอาประโยชน์จากมาตรานี้ได้ เพราะการใช้สิทธิแห่งตน ท่านว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต (มาตรา 5) แม้ว่าเขาจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนดังว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง เขาก็ยังเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดอยู่ ซึ่งจะต้องบังคับตามสัญญาเข้าหุ้นส่วนและเมื่อเขาใช้หนี้ ให้เจ้านี่ไป เขาก็สามารถเรียกร้องเอาแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้ โดยใช้หลักเรื่องการรับช่วงสิทธิ (ตามมาตรา 226, 227)

การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้น จะต้องลงหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเสมอ จะลงด้วยแรงงานเหมือนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดไม่ได้ (มาตรา 1083)

การแบ่งเงินปันผล หรือดอกเบี้ย ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

ในทางปฏิบัติ มีห้างหุ้นส่วนเป็นจำนวนมากที่ได้ทำสัญญาให้ดอกเบี้ยแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลงหุ้นด้วยเงิน ซึ่งเป็นกาให้ต่างหาก นอกจากเงินปันผล ซึ่งสัญญานี้ใช้บังคับกันได้ แต่สำหรับ

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้น จะแบ่งเงินปันผล หรือดอกเบี้ย ให้ตามสัญญาได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นมีกำไร ถ้ายังไม่มีกำไร ก็ยังไม่มีสิทธิได้รับเงินปันผลและไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี้ย ดังมาตรา 1084 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค่าได้”

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไป เพราะค่าขายขาดทุนท่านห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้น จะได้คืนมาเต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดได้รับเงินปันผล หรือดอกเบี้ยไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้เขาคืนเงินนั้นหาได้ไม่”

ตามมาตรา 1084 วรรคแรก หมายความว่า จะแบ่งเงินปันผลหรือจะแบ่งดอกเบี้ย ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีกำไร

มาตรา 1084 วรรคสอง ยังจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดต่อไปอีกว่า ถ้าทุนของห้างลดน้อยลงไป เพราะค่าขายขาดทุนในปีที่แล้ว ๆ มา ถึงแม้ปัจจุบันจะมีกำไร ก็ยังแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดยังไม่ได้ จนกว่าทุนที่ขาดไปในปีก่อน ๆ ได้ชดใช้มาจนครบตามจำนวนเดิม เช่น ห้างหุ้นส่วนทำการค้าขาย สองปีแรกขาดทุน 10,000 บาท พอปีที่สามมีกำไร 10,000 บาท กรณีนี้ยังแบ่งเงินปันผล หรือดอกเบี้ย ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดยังไม่ได้ เพราะจะต้องนำเงินกำไรในปีที่สามไปชดใช้ส่วนที่ขาดทุนในสองปีแรกก่อน ซึ่งก็เท่ากับส่วนที่ขาดทุนพอดี จึงแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ให้ผู้เป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิดยังไม่ได้

มาตรา 1084 วรรค 3 ยังให้หลักประกันแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดที่ได้รับเงินปันผล หรือดอกเบี้ย ไปโดยสุจริตว่าไม่ต้องคืนเงินนั้น เช่น ในการแบ่งเงินปันผลมีการคิดบัญชีผิด และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้รับเงินปันผลไปโดยไม่ทราบว่ามีกำไรผิดพลาด ก็ไม่จำเป็นต้องคืนเงินนั้น แต่ก็อาจถูกหักเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ที่จะได้รับในปีต่อมาได้

มาตรา 1085 ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่น ให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนได้ลงทุนไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จัดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น

ตามมาตรา 1085 บัญญัติ ถึงการแสดงด้วยจดหมาย โใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอื่น เช่น คุยไอ้อวด ให้บุคคลภายนอกหลงเข้าใจผิดว่าได้ลงทุนไว้มากกว่าจำนวนที่ได้จดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้น ก็ต้องรับผิดชอบเท่าถึงจำนวนที่ได้แสดงไว้ เช่น นายเอก เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ได้ลงทุนไว้เป็นจำนวนเงิน 5 หมื่นบาท และจำกัดความรับผิดชอบไว้ 5 หมื่นบาท แต่นายเอกชอบคุยไอ้อวดให้บุคคลภายนอกที่มาทำการติดต่อกับห้างว่า ตนลงทุนไว้เป็นเงิน 2 แสนบาท เพื่อให้บุคคลภายนอกเลื่อมใสในหลักทรัพย์ของห้างฯ ดังนั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนเป็นหนี้บุคคลภายนอก 2 แสนบาท นายเอกก็ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเท่าจำนวน 2 แสนบาท ตามที่ได้คุยไอ้อวดไว้

ข้อสังเกต 1. ตามมาตรา 1085 เป็นเรื่องการแสดงด้วยจดหมาย โใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอื่น ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ไปแสดงบ้างก็ไม่เกิดผลประการใด เพราะตนจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวนอยู่แล้ว

2. เจ้าหนี้ของห้างฯ มีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้ห้างเลิกเสียก่อน

มาตรา 1086 ข้อซึ่งตกลงกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย เพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงทุน หรือเพื่อจะลดจำนวนลงทุนแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบคนหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่า ยังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกจนกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซ้ ข้อตกลงนั้น ๆ ก็ย่อมมีผลแต่เพียงเฉพาะแก่หนี้สินห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

หลักการและเหตุผล

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น เมื่อได้จดทะเบียนแล้ว บุคคลภายนอกก็จะถือเอารายการที่จดทะเบียนเป็นสาระสำคัญ ฉะนั้นถ้าปรากฏว่า ในระหว่างดำเนินการได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาใด ซึ่งกระทบกระทั่งถึงการเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงทุน หรือมีการลดจำนวนลงทุนให้น้อยลงของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ จะมีผลต่อบุคคลภายนอกก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียน เช่นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ได้นำรถเก๋งมาให้เป็นการลงทุน ต่อมาได้เปลี่ยนรถเก๋งมาเป็นรถกระบะเพื่อใช้ในการลงทุนเรียกว่าเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงทุน หรือเดิมนำตึกมาให้เป็นการลงทุน ต่อมาได้โอนตึกให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ห้างฯ ก็เรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ใช้ในการลงทุน หรือ เดิมรับจะลงทุน 5 แสนบาท ได้ให้เงินไปแล้ว 2

แสนบาท ต่อมาเห็นว่าจะหาเงินอีก 3 แสนไปลงทุน คงจะหาไม่ได้ ก็เลยขอลดจำนวนลงทุน เหลือ 2 แสนบาท ตามที่ได้ส่งเงินไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ก็ต้องนำความไปจดทะเบียน เพื่อให้บุคคลภายนอกได้ทราบ ถ้าไม่ไปจดทะเบียน เวลาห้างเลิกเจ้าหนี้ของห้าง ๆ ก็มีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้นั้นชดใช้หนี้ ได้เท่ากับจำนวนเงินที่รับจะลงทุนที่ยังค้างส่งแก่ห้าง

ส่วนตามวรรคสองของมาตรา 1086 ยังได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตอีกครั้งหนึ่งคือ ถึงแม้จะได้จดทะเบียนแล้วก็ดี แต่ข้อตกลงนั้น ๆ ย่อมมีผลแต่เฉพาะหนี้ที่ก่อให้เกิดขึ้น ภายหลังจากที่ได้จดทะเบียนเท่านั้น เช่น หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดคนหนึ่ง รับจะลงทุนเป็นเงิน 1 ล้านบาท และจำกัดความรับผิดไว้ ต่อมาขอลดจำนวนลงทุนเหลือเป็น 5 แสนบาท ตามที่ได้ส่งเงินไปแล้ว ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ก็ยินยอม (ตามมาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1032) แต่ก่อนที่จะนำความนี้ไปจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนได้เป็นหนี้บุคคลภายนอกไว้แล้ว เป็นเงิน 7 แสนบาท เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดเลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างก็มีสิทธิเรียกให้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดผู้นั้น ชำระหนี้ได้เท่ากับจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนในครั้งแรก นั่นก็คือเรียกได้อีก 5 แสน ตามที่ยังค้างชำระอยู่ แต่ถ้าหนี้้นั้นเกิดหลังจากการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดผู้นั้น ก็รับผิดเท่ากับจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนในครั้งหลัง แต่ถ้านำเงินมาลงทุนครบถ้วนแล้ว ก็ไม่ต้องรับผิดอีกต่อไป (เพราะหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด รับผิดไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุน)

มาตรา 1087 อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

มาตรานี้เป็นข้อจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด อีกประการหนึ่ง คือไม่มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้าง ทั้งนี้เพราะเพื่อจะรักษาผลประโยชน์ของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง และผลประโยชน์ของบุคคลภายนอกผู้มาติดต่อทำการค้าขายกับห้าง โดยเหตุที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด เรามีได้ถือคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญในการเข้าหุ้นส่วนกัน และบุคคลพวกนี้ก็มีเสรีในการที่จะประกอบกิจการงานอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนได้ ถ้าเขาตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ ก็ไม่ทำให้ห้างหุ้นส่วนเลิกกันแต่ประการใด และลักษณะจะร่วมหัวจมท้ายกับห้างหุ้นส่วนก็ไม่มี จึงไม่ควรจะเป็นผู้จัดการห้าง ควรให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ เพราะจะต้องร่วมหัวจมท้ายกับห้างหุ้นส่วน คือรับผิดในหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1077 (2)

มาตรา 1088 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหาบับว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่”

การสอดเข้าไปจัดการตามมาตรา 1088 นี้ จะเป็นการจัดการโดยความสมัครใจ หรือโดยที่หุ้นส่วนผู้จัดการได้ขอร้องให้เข้าไปช่วยก็ตาม หรือจะเป็นการรับฝากงานไว้เพื่อจัดการชั่วคราวก็ตาม ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่เข้าไปจัดการนั้น ก็จะต้องรับผิดในบรรดาหนี้ทั้งหลายในขณะที่ตนได้สอดเข้าไปจัดการ โดยไม่จำกัดจำนวน แต่ถ้าเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นโดยหุ้นส่วนผู้นั้นไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิด จะรับผิดชอบเฉพาะในหนี้ที่ตนสอดเข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการเท่านั้น ตัวอย่าง นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา ตกกลงร่วมหุ้นจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมีนายเอกและนายโทเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ส่วนนายตรีและนายจัตวาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ นายตรีได้ไปดูลานต่างประเทศ จึงมอบหมายให้นายเอกดูแลจัดการห้างแทนตนร่วมกับนายจัตวา ถ้ามีหนี้สินเกิดขึ้นในขณะที่นายเอกเข้าไปจัดการ นายเอกก็ต้องร่วมรับผิด โดยไม่จำกัดจำนวน และเจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องเรียกหนี้จากนายเอกได้โดยไม่ต้องรอให้ห้างเลิกเสียก่อน

แต่ตามวรรคสองเป็นข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการ กล่าวคือ การออกความเห็นและแนะนำ, ออกเสียงตั้งหรือถอดถอนผู้จัดการ ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการ

มาตรา 1089 “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้นจะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้”

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเลิกกิจการ ก็ต้องมีการชำระบัญชี การชำระบัญชีมิใช่เป็นเรื่องการจัดการห้างฯ แต่เป็นเรื่องการสะสางกิจการให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงในทางการเงิน และการเป็นผู้ชำระบัญชีบุคคลภายนอกก็เป็นได้ ดังนั้นจึงไม่ห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด เป็นผู้ชำระบัญชี

มาตรา 1090 “หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ

เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการทำงานเช่นนั้น จะมีสภาพ เป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม”

ในห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายอนุญาตให้หุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดชอบทำการค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนได้ ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ทั้งนี้เพราะหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้างฯ จึงไม่อาจนำความลับในทางการค้าของห้างฯ ไปหาประโยชน์ใส่ตนหรือหาประโยชน์ให้ผู้อื่น อันอาจจะเป็นการเสียหายแก่ห้างได้

แต่สำหรับหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้น จะประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้ และนอกจากนี้ก็จะเข้าไปเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน (มาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1066)

มาตรา 1091 “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบจะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็โอนได้”

ตามมาตรานี้ ได้อนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบโอนหุ้นของตนได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ แต่ถ้ามีข้อสัญญากันเป็นอย่างอื่นแล้ว ก็ต้องบังคับการให้เป็นไปตามข้อสัญญานั้น

มาตรา 1092 “การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบตายก็ดี สัมละตายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หากเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นไม่เป็นสาระสำคัญในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุคคลประเภทนี้มีได้ร่วมหัวจมท้ายกับห้างฯ ดังนั้น ถ้าบุคคลพวกนี้ตาย มาตรา 1093 บัญญัติให้ทายาทของผู้นั้นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนที่ได้ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ตกลงกันว่า ถ้าหุ้นส่วนคนใดตาย ก็ถือว่าสัญญาเข้าหุ้นสิ้นสุดลง ดังนั้นห้างหุ้นส่วนก็ต้องเลิกกัน

และในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสัมละตาย มาตรา 1094 ให้เอาหุ้นของผู้นั้นออกขาย เพื่อนำเงินมาเข้าในกองทรัพย์สินของผู้สัมละตาย เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งปวง ดังนั้นแม้ห้างจะไม่ต้องเลิก แต่เมื่อนำหุ้นของผู้นั้นไปขายแล้ว ก็เท่ากับผู้นั้นพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนในห้างนั้น การที่ห้างยังคงดำเนินกิจการต่อไป ก็เป็นการเข้าหุ้นส่วนระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่ยังเหลืออยู่เท่านั้น

ส่วนกรณีที่เป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิดได้ตกเป็นคนไร้ความสามารถ กฎหมายมีได้บัญญัติ ให้ผู้ใดเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนหรือขายหุ้นอย่างกรณีเป็นหุ้นส่วน ประเภท จำกัดความรับผิดตกเป็นผู้ล้มละลาย จึงต้องถือว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ตกเป็นผู้ไร้ความสามารถยังคงเป็นหุ้นส่วนอยู่ต่อไป เพียงแต่ว่าในการใช้สิทธิ หรือทำนิติกรรมต้องให้ผู้อนุบาลทำแทน

มาตรา 1095 “ตราบิตห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบิตนั้นเจ้าหนี้ของห้าง ย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้”

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วน จำพวกจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ

- (1) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน
- (2) จำนวนเงินลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน
- (3) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี่ย ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริต และฝ่าฝืน ต่อบทบัญญัติ มาตรา 1084”

โดยปกติผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ก็จะต้องรับผิดในหนี้ของห้างฯ ไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้น จึงอาจถูกฟ้องโดยตรงจากบุคคลภายนอกได้ แต่จะฟ้องได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนได้เลิกกันแล้ว และเฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้เท่านั้น

- (1) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน เช่น รับจะลงหุ้น 1 แสนบาท ส่งเงินไปแล้ว 5 หมื่นบาท ยังค้างส่งอีก 5 หมื่นบาท ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดเลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ มีสิทธิเรียกเอาอีก 5 หมื่นบาทได้ แต่ถ้าเขาได้ส่งเงินลงหุ้นไปครบแล้ว เจ้าหนี้ของห้างฯ ก็ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกอีกแล้ว เพราะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท จำกัดความรับผิด เขาจะรับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนเงินที่รับจะลงหุ้นตามมาตรา 1077 อนุ 1
- (2) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ถอนออกไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน เพื่อลดจำนวนลงหุ้น โดยมีได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง หรือได้มีการจดทะเบียนแล้ว แต่หนี้้นั้นได้มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนเวลาจดทะเบียน ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 1086
- (3) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี่ย ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้รับไปโดยทุจริต และฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา 1084 ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสิทธิเรียกคืนได้ ถ้าห้างมิได้เรียกคืน จนกระทั่งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ ก็มีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้น ส่งเงินปันผลหรือดอกเบี่ย แล้วแต่กรณีได้

คำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดมโภคภัณฑ์ มีนายอุดม นายทวี และนายติเรก เป็นหุ้นส่วนกัน นายอุดมและนายทวี รับจะลงหุ้นคนละ 100,000 บาท และเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ส่วนนายติเรก รับจะลงหุ้น 50,000 บาท และจำกัดความรับผิดไว้เท่าจำนวนเงินที่รับจะลงหุ้นห้างหุ้นส่วนนี้มีวัตถุประสงค์ทำการค้าอาหารกระป๋องสำเร็จรูป โดยมีนายอุดมและนายทวีเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ นายอุดมได้ซื้ออาหารกระป๋องสำเร็จรูปจากนายรายผู้ผลิต โดยมีได้ปรึกษาหารือกับนายทวี ส่วนนายติเรกก็สนับสนุนให้นายรายผู้ผลิตอาหารกระป๋องสำเร็จรูป ขายอาหารให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ และได้อ้างว่าตนได้ลงหุ้นไว้ 200,000 บาท เพื่อให้ นายรายผู้ผลิตอาหารกระป๋องเชื่อถือในหลักทรัพย์ของห้างฯ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้เป็นหนี้ นายราย 300,000 บาท และห้างฯ ได้ผิดนัดชำระหนี้ นายรายจะเรียกร้องหนี้รายนี้จากหุ้นส่วนคนใดได้บ้าง และหุ้นส่วนมีข้อต่อสู้ของตนอย่างไรบ้าง

แนวคำตอบ มาตรา 1077 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา 1087 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ”

มาตรา 1070 บัญญัติว่า “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้ เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา 1071 บัญญัติว่า “ในกรณีทีกล่าวไว้ในมาตรา 1070 นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือบางส่วน และ
- (2) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่เป็นการยากจะนี้ไซ้ ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1080 บัญญัติว่า บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง โดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดนั้นมิได้อยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นวิธีบังคับในความสัมพันธ์ระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1035 บัญญัติว่า “ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคน จัดการห้างหุ้นส่วนไซ้ร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้.....”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1085 บัญญัติว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดจำกัดความรับผิดได้แสดงด้วยจดหมาย หรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอื่น ให้บุคคลภายนอกได้ทราบว่าได้ลงหุ้นมากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใดท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1088 บัญญัติว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหาบว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่”

วินิจฉัย ตามปัญหา ห้างหุ้นส่วนจำกัดแห่งนี้มีนายอุดมและนายทวีเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ นายอุดมและนายทวีจึงมีสิทธิจัดการห้างหุ้นส่วนได้ตามลำพัง โดยมีต้องปรึกษาหารือกัน ตามหลักกฎหมายมาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1035 นายอุดมจึงมีสิทธิซื้ออาหารสำเร็จรูปได้โดยมิต้องปรึกษานายทวี และเนื่องจากกิจการที่นายอุดมได้ทำไปนั้นอยู่ในวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างจึงต้องผูกพันในสัญญานี้

เมื่อห้างต้องผูกพันในสัญญานี้ นายรวยเจ้าหนี้จึงมีสิทธิฟ้องให้ห้างชำระหนี้ได้ เมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ นายรวยก็ฟ้องนายอุดมและนายทวี คนใดคนหนึ่งให้รับชำระหนี้ของห้างได้ โดยไม่จำกัดจำนวน (ตามมาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1070 และมาตรา 1077) แต่นายอุดม

และนายทวี ก็สามารถปิดความรับผิดได้ โดยพิสูจน์ให้ได้ความตามมาตรา 1071 ว่าสินทรัพย์ของห้างยังมีพอชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือบางส่วน และการที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ไม่เป็นการยาก

ส่วนกรณีนายดิเรก เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดและรับจะลงหุ้น 50,000 บาท แต่ไปสนับสนุนให้นายรววยขายสินค้าให้ห้างฯ และอ้างว่าได้ลงหุ้นไว้ 200,000 บาท เพื่อให้นายรววยเกิดความเสียหายในหลักทรัพย์ของห้างฯ

กรณีแรก ที่นายดิเรกสนับสนุนให้นายรววยขายอาหารกระป๋องให้แก่ห้างหุ้นส่วน ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างหุ้นส่วน

กรณีที่สอง นายดิเรก อ้างว่าตนได้ลงหุ้นไว้ 200,000 บาท จึงเป็นการรอดอ้างให้บุคคลภายนอกได้ทราบว่าได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ นายดิเรก จึงต้องรับผิดตามมาตรา 1085 เมื่อห้างเป็นหนี้นายรววย 300,000 บาท และห้างผิดนัดชำระหนี้ นายรววยก็สามารถฟ้องนายดิเรกให้รับผิดได้ 2 แสนบาท เท่าที่รอดอ้าง ส่วนอีก 1 แสนบาท ก็สามารถฟ้องเรียกจากนายอุดมและนายทวีได้

2. นายเอกลงทุน 5,000 บาท นายโทลงทุน 4,000 บาท นายตรีลงทุน 6,000 บาท เข้าหุ้นส่วนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดทำการค้ามะพร้าว นายตรีขอรับผิดชอบเท่ากับจำนวนที่ตนรับจะลงหุ้น และได้ส่งเงินลงหุ้นไปแล้ว 2,000 บาท ส่วนนายเอกและนายโท เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ทั้งหมดได้ตกลงให้นายเอกเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ นายเอกก็ดำเนินกิจการเรื่อยมา ต่อมานายเอกไม่อยู่ต้องเดินทางไปต่างประเทศ จึงได้มอบหมายให้นายโทเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนแทนตน โดยนายตรีก็เห็นชอบด้วย และนายตรียังได้แนะนำนายโทว่า ควรจะหาซื้อน้ำตาลทรายมาขายในห้างฯ ต่อมาปลายปีได้คิดบัญชีกันปรากฏว่าการค้ามะพร้าวขาดทุน ส่วนการค่าน้ำตาลมีกำไร ดังนั้นหุ้นส่วนจะแบ่งกำไรขาดทุนกันอย่างไร

แนวคำตอบตามปัญหานี้ เป็นเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัด มีนายเอกและนายโท เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และนายเอกเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมานายเอกได้มอบหมายงานให้นายโทจัดการงาน เพราะต้องเดินทางไปต่างประเทศ โดยนายตรีก็เห็นชอบด้วยแล้ว นายโทจึงมีสิทธิจัดการห้างได้ตามวัตถุประสงค์ของห้างฯ ปรากฏว่าการขายมะพร้าวขาดทุน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบส่วนที่ขาดทุน โดยนายเอกและนายโทต้องรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1077 (2) ส่วนนายตรีรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นตามมาตรา 1077 (1)

ส่วนการค้ำน้ำตาลทราย อยู่นอกวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ ถ้าไรที่ได้จากการขายน้ำตาล จึงควรแบ่งให้แก่ นายโทและนายตรี เพราะเท่ากับว่าบุคคลทั้งสองเข้าหุ้นส่วนสามัญทำการค้ำน้ำตาลทรายกันนั่นเอง

3. นายเอก นายโท และนายตรี ร่วมหุ้นกันตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยนายเอกและนายโท รับจะลงหุ้นคนละ 5 แสนบาท ส่วนนายตรีได้นำที่ดินของตนมาลงหุ้น โดยให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ห้างฯ และตีราคาที่ดิน 5 แสนบาท แต่มิได้ไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่อย่างใด ห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ด้วยดีตลอดมาเป็นเวลาสิบปีแล้ว ต่อมานายจัตวาซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของนายตรี ได้นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินที่นายตรีนำมาลงหุ้น นายเอกและนายโท จึงร้องขอตีทรัพย์ ถ้าท่านเป็นศาลจะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 1015 บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นทั้งหลาย ซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น”

ป.พ.พ.มาตรา 69 “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนดังมีกำหนดไว้ในข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”

ป.พ.พ.มาตรา 1078 “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน.....”

วินิจฉัย เมื่อนายเอก นายโท และนายตรี ตกลงจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ มีชื่อ มีภูมิลำเนา เป็นโจทก์หรือเป็นจำเลยได้ ฯลฯ

การที่นายตรีได้นำที่ดินมาลงหุ้นโดยให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ห้างหุ้นส่วน ก็ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบแต่อย่างใด และห้างก็ได้ครอบครองที่ดินมาเป็นเวลาเกินสิบปีแล้ว ที่ดินจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ห้างโดยสมบูรณ์ นายจัตวาเจ้าหนี้ส่วนตัวของนายตรี และเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ไม่มีสิทธินำเจ้าพนักงานบังคับคดีมายึดที่ดินของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ดังนั้นถ้าข้าพเจ้าเป็นศาล จะต้องมีการสั่งให้ถอนการยึดทรัพย์ดังกล่าวเสีย

4. ในห้างหุ้นส่วนจำกัด มิตรเจริญ มีนายมิตรและนายใจ เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ส่วนนายกิจจาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้จดทะเบียนให้นายมิตรเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีวัตถุประสงค์ทำการค้าไม้ทุกชนิด นายกิจจาได้แนะนำนายมิตรว่าควรซื้อ ไม้สักมาขาย ในกิจการของห้างบ้าง เพราะกำลังเป็นที่นิยมของรัฐบาลมากก่อสร้างบ้าน

นายมิตรก็เห็นด้วย และได้ไปซื้อไม้อัดจากบริษัท ไม้อัดไทยจำกัด มาจำหน่ายและเป็น
หน้าค้าไม้อัดเจ็ดหมื่นบาทถ้วน บริษัท ไม้อัดไทยจำกัด จะเรียกหนี้รายนี้จากใครได้บ้าง

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 1070 บัญญัติว่า “เมื่อห้างหุ้นส่วน ซึ่งจดทะเบียนชนิดชำระหนี้
เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้”

ป.พ.พ.มาตรา 1071 บัญญัติว่า ในกรณีทีกล่าวไว้ในมาตรา 1070 นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วน
นำพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน ยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือบางส่วน และ
- (2) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการยาก ฉะนั้นไซ้ ศาลจะบังคับ
ให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

ป.พ.พ.มาตรา 1080 บัญญัติว่า “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมี
ได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไป โดยบทบัญญัติ แห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่
ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย.....”

ป.พ.พ.มาตรา 1088 วรรคสองบัญญัติว่า “แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออก
เสียงเป็นคะแนนในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี
ท่านหาหน้าว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่”

ป.พ.พ.มาตรา 1095 วรรคแรก บัญญัติว่า “ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน
ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้”

วินิจฉัย เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้มีวัตถุประสงค์ทำการค้าไม้ทุกชนิด การซื้อไม้อัดจึงอยู่ใน
วัตถุประสงค์ของห้างฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงต้องรับผิดชอบในเงินค่าไม้อัดนี้

ถ้าห้างฯ ไม่สามารถชำระเงินค่าไม้อัดนี้ได้ บริษัท ไม้อัดไทยจำกัดก็สามารถฟ้องนาย
มิตรและนายใจในฐานะเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ให้ร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินค่า
ไม้อัดได้ตามมาตรา 1077 (2)

ส่วนนายกิจจา เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ดังนั้นบริษัท ไม้อัดไทยจำกัด
จะฟ้องนายกิจจาได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เลิกกันแล้ว และจะฟ้องเรียกได้ก็เฉพาะจำนวน
เงินลงทุนเท่าที่นายกิจจาดังชำระแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเท่านั้น อนึ่งแม้การที่นายกิจจาได้แนะนำ
ให้นายมิตรซื้อไม้อัดมาขายในกิจการของห้างหุ้นส่วนการกระทำดังกล่าวก็มีถือว่าเป็นการสอดเข้าไป
จัดการ ทั้งนี้เพราะกฎหมายถือว่าการออกความเห็นและแนะนำก็ดี ไม่ใช่เป็นการสอดเข้าไปจัด
การงานของห้างฯ ดังปรากฏในมาตรา 1088 วรรค 2 ดังนั้นบริษัท ไม้อัดไทยจำกัด ยังไม่มีสิทธิ
ฟ้องนายกิจจา

5. นายเอก นายโท และนายตรี เข้าหุ้นส่วนกันตั้งโรงงานทำขนมปัง ออกจำหน่ายหากำไร ในระหว่างที่ยังมิได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด นายตรีซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ได้ซื้อแป้งเพื่อนำมาทำขนมปัง จากนายสี่ เป็นเงิน 50,000 บาท แล้วยังมิได้ชำระหนี้ นายสี่ทวงถามนายตรี แต่นายตรีได้ขอผิดชำระหนี้เรื่อยมา ต่อมาจึงได้มีการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยนายเอก และนายโทเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิด นายสี่จึงทวงถามให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนชำระหนี้รายนี้ นายเอกและนายโทต่อสู้ว่า หนี้รายนี้เป็นหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้ เล็กกัน นายสี่จะฟ้องเรียกหนี้จากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่ได้ และ ยังต่อสู้ว่า ตนได้นำเงินค่าหุ้นสงฆ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ครบหมดแล้ว ตนจึงไม่ต้องรับ ผิด ดังนั้น ให้ท่านวินิจฉัยว่า ข้ออ้างของนายเอก นายโท รับฟังได้หรือไม่

แนวคำตอบ ตามป.พ.พ.มาตรา 1079 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนอยู่ตราบใด ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน”

ตามปัญหา ในระหว่างที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยังมีได้จดทะเบียน กฎหมายถือว่าเป็น ห้างหุ้นส่วนสามัญ นายเอก นายโท และนายตรี ผู้เป็นหุ้นส่วนจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ 50,000 บาท ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวนตามมาตรา 1079 แม้ภายหลังจะได้จดทะเบียนเป็น ห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว แต่มูลหนี้ค่าแป้งรายนี้ได้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียน และเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นใน ขอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจึงต้องรับผิดชอบ ร่วมกัน ดังนั้น ข้ออ้างของนายเอก และนายโท จึงรับฟังไม่ได้

6. นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา เข้าหุ้นส่วนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมี นายเอก และนายโท เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ส่วนนายตรีและนายจัตวา เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ทั้งหมดรับลงหุ้น คนละ 5 แสนบาท และนำเงินมาลงหุ้นครบหมดทุกคนแล้ว นายเอกได้ขายสินค้า ของห้างให้นายอาทิตย์ ต่อมานายอาทิตย์ผิดนัดชำระหนี้ นายเอกได้ทวงถามหลายครั้ง นายอาทิตย์ก็เพิกเฉย นายเอกจึงได้มอบหมายให้นายจันทร์ ซึ่งเป็นทนายความ ฟ้อง เรียกหนี้รายนี้จากนายอาทิตย์ นายอาทิตย์ยื่นคำให้การต่อสู้คดีว่า ใบแต่งตั้งนายไม่ถูก ต้อง เนื่องจากนายเอกได้ลงชื่อแต่ผู้เดียว นายโทหุ้นส่วนผู้จัดการอีกผู้หนึ่งไม่ได้ร่วม ลงชื่อด้วย จึงขอให้ศาลยกฟ้อง ดังนี้ ถ้าท่านเป็นผู้พิพากษา จะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร.

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 1035 บัญญัติว่า “ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่า จะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคน จัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้.....”

ป.พ.พ.มาตรา 1080 “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย....”

ตามปัญหาในข้อนี้ แม้จะได้จดทะเบียนให้นายเอก และนายโทเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ นายเอก และนายโท แต่ละคนก็จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ โดยไม่ต้องร่วมกันจัดการ ตามมาตรา 1035 เมื่อนายเอกได้ลงชื่อในใบแต่งตั้งนายแต่ผู้เดียว ใบแต่งตั้งนายนั้นก็ใช้ได้ หากจำเป็นต้องให้นายโทหุ้นส่วน ผู้จัดการอีกคนหนึ่งร่วมลงชื่อไม่ ข้อต่อสู้ของนายอาทิตย์ จึงฟังไม่ขึ้น.